

„Dekkolás”

A német megszállás, majd ősszel a nyilas rémuralom sok embert rákényszerített, hogy elbújjon. A pesti argó ezt hívta „dekkolásnak”.

A Dob utca és a Kazinczy utca sarkán lakott egy szőke srác, nálam 4 – 5 évvel idősebb, talán a környék egyik legvagányabb fiúja. Az átlagnál magasabb, vékony, izmos fiatalember. Ő volt a Húga, Edit anyyi idős lehetett, mint én. Ő is szőke, kékszemű volt, mint a testvére. Néhányszor jártam a lakásukon is. Édesanyjuk alacsony kövérkés, fekete asszony volt. Apjukra nem emlékszem.

A német megszállás után, egy alkalommal szembe jött velem az utcán a Meglepődtem, mert úgy tudtam, hogy behívták munkaszolgálatra. De az igazi meglepetés az volt, hogy Gyuri német egyenruhában feszített. Természetesen nem ismert meg, mint utóbb megtudtam sikerült Neki a „dekkolás”. Úgy tudom, hogy húgát, Editet a Gestapo elfogta és megkínozta, de nem vallotta be, hogy merre bujkál a testvére.

Miután a bevonulandók korhatárát 14 évtől tették kötelezővé, én is „dekkolásra” kényszerültem. Zuglóban, az akkori Nürnberg utca 50. alatt (ma Jávor utca) élt egy úgynevezett romeltakarító brigád, vezetője egy pallér, bizonyos úr volt. Különös vegyes csapat gyűlt itt össze, katonaszőkevények, bujkáló munkaszolgálatosok, a bevonulás előtt „dekkoló” zsidó fiúk és lányok. Az utóbbiak között volt egy „kosaras” termetű, gyönyörű, fekete lány, nevét már elfelejtettem. Ő megélte a felszabadulást, mert később találkoztam vele, az Operaház kórusában énekelt.

A brigád több helyen dolgozott, hiszen mindennaposak voltak a bombázások. Legtöbb és legnehezebb munkát a rákosrendezői pályaudvar mellett végeztük. A szétbombázott szennyecsatornákat kellett kicserélnünk. Már lehullott az első hó. Kezem szinte odafagyott a talicska fogójához. Kiskabátban, sapka és sál nélkül, másodmagammal beemelni a mázsás beton-elemeket a talicskába, eltolni a hepe-hupás talajon a csatorna széléig, majd leengedni a csatornába, ember próbáló feladat volt, s én még gyerek voltam.

A Nürnberg utca 50-ben bujkálóknak volt egy „vigyázó, jó szelleme”. Bármilyen hihetetlen, egy máramarosi zsidó fiú. Csak keveset árult el magáról, Sanyinak hívták. Ő a „dekkolásnak” különös, veszélyes módját választotta. Beállt pártszolgálatosnak a zuglói nyilas házba. Mikor jobban megismertük, akkor elárulta, hogy az egész családját kivégezték a nyilasok és nincs más vágya, mint hogy megbosszulja halálukat.

Időről-időre megjelent nálunk, ennivalót hozott és meleg takarókat. Sietve letette és sietett tovább. Ha hozzánk jött, civilbe öltözött, de láttuk egyenruhában is. Megpróbálkozott hamis okmányok beszerzésével, de ezek a papírok nem látszottak elég jó minőségűeknek.

Rémülettel töltött el bennünket a zuglói nyilas ház közelsége. Szinte csak egy magas téglafal választott el tőlük. Áthallatszott minden, az ordítás, jajgatás és a lőfegyverek hangja is.

November vége felé egy este betoppant Sanyi. Falfehér volt, tőle szokatlan módon, idegesen kapkodva közölte, hogy a nyilasok figyeltek a brigád mozgására és holnap hajnalban jönnek razziázni. Szólt, hogy a helyzet veszélyes még azoknak is, akiknek elfogadható hamis papírjaik vannak. Volt aki vállalta, marad, mert jók a papírjaik. Néhányan felvetették, hogy próbáljunk menedéket találni valamelyik „védett” házban. Mi az utóbbit választottuk. Már teljesen besötétedett. Néhányan elindultunk mellékutakon osonva egy Hernád utcai házhoz.

Kopogtattunk a zárt kapun. Hosszú, kényszerű várakozás után a kaput nyitó nőtől engedélyt kértünk, hogy bemehessünk. A nő közölte, hogy bármely pillanatban megjelenhetnek a nyilasok, mert úgy tudják, hogy minden védett házat felszámolnak és beviszik az embereket a gettóba.

Ahhoz, hogy továbbmenjünk fáradtak voltunk, így ott maradtunk, vállalva, hogy a földön alszunk. Sajnos minden úgy történt, ahogy mondták. Reggel megjelentek a nyilasok. Leparancsoltak bennünket az emeletről és szitkok és ütlegetések közepette sorba állítottak mindenkit. Megindult a menet a Gettóba. A korai idő ellenére az utcán bámészkodó emberek. Volt, akinek szemében az együttérzés könnye csillogott, de a többség közömbösen, félve bámult maga elé.

A Wesselényi utcai kapun mentünk be, majd a Klauzál utcán befordulva értünk a Klauzál térre. Itt mindenkit megmotoztak. Aranyat kerestek, de akin órát láttak, azt is elvették. Meghült bennem a vér, mert tudtam, hogy az édesanyám a jegygyűrűjét a lisztes zacskóba rejtette.

A nyilas nálunk semmit nem talált. Átmentünk a nyilas kordonon, megérkeztünk. Azt mondta az édesanyám, most fiam az lesz velünk, ami a többiekkel. Fásult beletörődés lett úrrá rajtunk.

Azt még el kell mondanom, hogy nem tudtam soha megköszönni, annak a Sanyi nevű fiúnak, amit értünk tett. Állítólag decemberben kapuőr-séget adott a nyilas házban, amikor aknaszilánk agyonütötte. Mint nyilast temették el a nyilas ház udvarán.